

Képesség-kibontakoztató és integrációs felkészítés (a jogszabály értelmezése)

Jogsz.: 20/2012.EMMI 171.-172.§

A képességkibontakoztató vagy integrációs felkészítés célja:

A tanuló szociális helyzetéből és fejlettségéből eredő hátrányának ellensúlyozása , keretei között a tanuló egyéni képességének, tehetségének kibontakoztatása, fejlődésének elősegítése, a tanuló tanulási, továbbtanulási esélyének kiegyenlítése folyik. EZ NEM CSAK AZ ADMINISZTRÁCIÓRÓL SZÓL! EZ EGY PEDAGÓGIAI RENDSZER!

A képességkibontakoztató és az integrációs felkészítés alapelve:

- méltányos oktatás megerősítése,
- sikerességének elősegítése,
- a tanulói előrehaladást támogató korszerű módszerek,
- a társadalmi-gazdasági helyzetből eredő hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenység,
- a tanulói közösségfejlesztés,
- a család bevonása és támogatása,
- az esélyteremtést hatékonyan támogató intézményfejlesztés és módszertani megújulás

Ezek alapján **a pedagógiai rendszer** magában foglalja:

- 1.** Az elvárt eredmények **intézményi szintű meghatározását, célrendszerét és a szükséges beavatkozások tervezését** *(megj.: program - vagy a pp-ben, mert annak elemei több esetben közösek az itt felsoroltakkal vagy a pp mellékleteként program készítése)*
- 2.** A tanulási és tanítási folyamatot segítő eszközrendszer alkalmazása ezek:
 - egyéni haladási ütemet segítő differenciált és kooperatív tanulásszervezést,
 - az önálló tanulási képesség kialakítását,
 - a tanulók kreatív tevékenységére épülő foglalkozásait,
 - a tanulási motivációt erősítő és fenntartó tevékenységeket,
 - a tanulmányi előrehaladást segítő képességfejlesztő programokat,
 - az átmenetek segítését a tanulói előrehaladás,
 - az intézményi, illetve telephelyi szintű teljesítmény rendszeres értékelését.

Képesség-kibontakoztató felkészítés

Képességkibontakoztatásban vesznek részt azok a tanulók, akik a Gyvt. 67/A. §-a alapján, figyelemmel a Gyvt. 161/Q. §-ában foglaltakra, hátrányos helyzetűnek minősül *(megj.: véleményem, hogy a halmozottan hátrányos helyzetű nem, a GYvt 67/A külön nevesíti, hogy ki hátrányos helyzetű és ki halmozottan hátrányos helyzetű!).*

A hátrányos helyzetű tanulók száma, aránya az adott tanév során az adott tanév októberi létszámstatisztikában megállapított létszámhoz, arányhoz igazodik.

A sajátos nevelési igényű hátrányos helyzetű tanulókat csak akkor kell figyelembe venni a hátrányos helyzetű tanulók számánál, ha iskolai nevelésük, oktatásuk a többi tanulóval együtt, azonos iskolai osztályban, csoportban történik.

Az iskola igazgatója felveheti a képességkibontakoztató felkészítésbe azt a tanulót is, aki nem hátrányos helyzetű, de a tanuló rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül. A **képességkibontakoztató felkészítésbe** így felvett (nem HH-s, de rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő tanuló) tanulóknak a létszáma nem haladhatja meg az adott osztályba felvett, képességkibontakoztató felkészítésben részt vevő tanulók létszámának **harminc százalékát**, tört létszám esetén felfelé kerekítve.

A képesség-kibontakoztató felkészítés keretében biztosítani kell:

- a) a személyiségfejlesztéssel, közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatokat,
- b) a tanulási kudarcnak kitett tanulók fejlesztését segítő programot,
- c) a szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységet.

A képesség-kibontakoztató felkészítés keretében a pedagógus feladata a pedagógiai rendszernek megfelelő tevékenységek megvalósítása, ezek:

- **egyéni fejlesztési terv készítése és ennek alapján történő kompetenciafejlesztés,**
- **az önálló tanulást segítő tanulói fejlesztés, az együttműködésen alapuló módszertani elemek alkalmazása tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokon,**
- **a tanulói teljesítmény értékelése, értékelő eszmegbeszéléseken történő részvétel,**
- **mentori, tutori tevékenységek ellátása, a tanuló családjával történő rendszeres kapcsolattartás.**

A képességkibontakoztató felkészítésben részt vevő tanulók nevelése-oktatása a többi tanulóval együtt, azonos osztályban, csoportban folyik.

A képességkibontakoztató felkészítésben részt vevő tanuló haladását, fejlődését, továbbá az ezeket hátráltató okokat az osztályfőnök és az egyéni fejlesztésben (az oktatásért felelős miniszter által kiadott program szerinti egyéni fejlesztési terv alapján történő) részt vevő pedagógusok legalább háromhavonta értékeli.

Az értékelésre meg kell hívni a tanulót, kiskorú tanuló esetén a tanuló szülőjét, a indokolt esetben a gyermekjóléti szolgálat, a gyámhatóság és a nevelési tanácsadó képviselőjét.

A képességkibontakoztató felkészítést valamennyi évfolyamon, osztályban meg kell szervezni abban az esetben, ha az adott osztályban van hátrányos helyzetű tanuló. Ha valamelyik osztályban nincs hátrányos helyzetű tanuló, az osztályban a képességkibontakoztató felkészítést nem lehet megszervezni.

Integrációs felkészítés

Integrációs felkészítésben vesznek részt azok a képesség-kibontakoztató felkészítésben részt vevő tanulók, akik egy osztályba, osztálybontás esetén egy csoportba járnak azokkal a tanulókkal, **akik nem vesznek részt a képességkibontakoztató felkészítésben.**

Gyakorlatban: Ha egy osztályban vannak olyan tanulók akik részt vesznek képességkibontakoztató felkészítésben (HH –s tanulók és rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő , képességkibontakoztató felkészítésbe bevont tanulók) és vannak olyan tanulók, akiket ez nem érint , akkor HH –s tanulók és rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő , képességkibontakoztató felkészítésbe bevont tanulók **integrációs felkészítésben is részt vesznek.** Vagyis ezekben az osztályokban úgy kell megszervezni a nevelést-oktatást, hogy érvényesüljön az integráció , a tanulók hatékony együtt nevelése, oktatása, amelyhez az osztályban tanító pedagógusok által alkalmazni kell azokat a tanulószervezési eljárásokat,módszereket,amelyekkel ez érvényesíthető.

A képességkibontakoztató és az integrációs felkészítés (a továbbiakban: képességkibontakoztató felkészítés) megszervezése nem járhat együtt a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók elkülönítésével.

Mikor nem nyújtható többlettámogatás a képességkibontakoztató felkészítéshez?

- **Ha az általános iskola székhelye és tagintézménye, tagintézményei azonos településen, azonos fővárosi kerületben működnek, és ezek között az adott székhelyre, tagintézménybe járó hátrányos helyzetű tanulók létszámának az adott székhelyre, tagintézménybe járó összes tanuló létszámához viszonyított aránya eltérő, amennyiben ez az eltérés bármely két tagintézmény, továbbá bármely tagintézmény és a székhely között meghaladja – tört létszám esetében felfelé kerekítve – a huszonöt százalékpontot.**

A különböző településen lévő székhely és tagintézmények esetén az eltérést csak az adott településen lévő székhely, tagintézmények esetében kell vizsgálni;

- **Ha az általános iskolában évfolyamonként több osztály működik, és évfolyamonként az egyes osztályokban a hátrányos helyzetű tanulók létszámának az osztályba járó összes tanuló létszámához viszonyított aránya (a továbbiakban: osztályon belüli arány) eltérő az osztályok között, amennyiben ez az eltérés meghaladja – tört létszám esetében felfelé kerekítve – a huszonöt százalékpontot.**

Tagintézmények esetén az eltérést csak az adott tagintézményen belül kell vizsgálni. Amennyiben bármely feladatellátási helyen összevont osztály és nem összevont osztály egyaránt működik, az összevont osztály osztályon belüli arányát az összevonásban érintett évfolyamok osztályon belüli arányának átlagával kell összehasonlítani;

- **Ha a településen, a fővárosi kerületben több általános iskola működik, és azok bármelyikében a hátrányos helyzetű tanulók iskolán belüli aránya a településen vagy az adott kerületben működő összes iskolában a hátrányos helyzetű tanulók létszámának a település vagy az adott kerület összes iskolájába járó tanulók létszámához viszonyított arányához (a továbbiakban: települési arány) képest – tört létszám esetében felfelé kerekítve – több mint huszonöt százalékponttal eltér.**

Ebben az esetben a települési arány megállapításához a nem állami intézményfenntartó által működtetett iskolák tanulói összetételét is vizsgálni kell, ha köznevelési megállapodás alapján vagy az Nkt. 32. § (2) bekezdése szerinti egyoldalú nyilatkozattal közreműködik az önkormányzati feladatellátásban, figyelembe véve az Nkt. 31. § (2) bekezdés a) pontjában foglaltakat. A nem állami intézményfenntartó által működtetett iskolák esetében az arányszámítást a helyben lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező tanulókra kell vonatkoztatni.

A nehéz körülmények között végzett munkáért járó pótlék

A nehéz körülmények között végzett munkáért járó pótlék adható a 326/2013.Korm.rend. 16.§ (8) bekezdés b) pontja alapján annak a pedagógusnak is , (óvoda,ált.isk.,középiskola,kollégium ped.szaksz.) aki olyan köznevelési intézmény feladatellátási helyén dolgozik, amely a kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló kormányrendelettel kiadott jegyzékben a kedvezményezett települések között **nem szerepel, de az intézmény feltételei megfelelnek a képesség-kibontakoztató és integrációs felkészítés rendszerének és az működik is az intézményben , valamint a feladatellátási kötelezettsége is megfelel a 326/2013.Korm.rend. 16.§ (8) bekezdés b) pontjában foglaltaknak.**

Ezek a feltételek:

- Mt. szerinti általános teljes napi munkaidő alapulvételével meghatározott heti munkaidő legalább ötven százalékában (**tehát heti 20 óra,ami nem heti 20 neveléssel-oktatással lekötött órát jelent,hanem a heti 40 óra munkaidő felét,amelyben a pedagógus neveléssel-oktatással lekötött óraszám a teljes neveléssel-oktatással lekötött óraszám legalább felének kell lennie,mert a jogszabály nem 20 órát ,hanem heti munkaidő felét határozza meg**) a köznevelési intézmény által folytatott képességkibontakoztató, integrációs felkészítés vagy a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló miniszteri rendeletben meghatározott feladatokat lát el,
- a képesség-kibontakoztató felkészítéshez adható többlettámogatás kizáró feltételei fennállnak,
- a hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók aránya a feladatellátási helyen **eléri el az öt százalékot**

NOKS-nak nem jár ebben az esetben ez a pótlék.

Egyéb tájékoztatás:

Ha az intézmény alapító okirata , alapidokumentuma tartalmazza már,akkor az intézmény ezt a feladatot akkor is köteles ellátni,ha enélkül is kapnak a pedagógusok nehéz körülmények között végzett munkáért járó pótlékot,mert a köznevelési intézmény olyan feladatellátási helyen van, amely a kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló kormányrendelettel kiadott jegyzékben a kedvezményezett települések között szerepel (ekkor a pótlék a NOKS-nak is jár.

Ha az alapító okiratban, alapidokumentumban ez a feladat nem szerepel,de az intézmény ezt szeretné megvalósítani,akkor alapító okirat , alapidokumentum módosítást kell kérni a fenntartótól (a fenntartó május utolsó munkanapjáig hozhat ilyen döntést) és a következő tanévtől lehet ezt bevezetni.

Jogsz.:

XIX. FEJEZET

KÜLÖNLEGES PEDAGÓGIAI CÉLOK MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ IGAZODÓ NEVELÉS- ÉS OKTATÁSSZERVEZÉSI MEGOLDÁSOK

67. A képességkibontakoztató és az integrációs felkészítés szabályai

171. § (1)³⁴⁴ Az általános iskola és a középfokú iskola a tanuló szociális helyzetéből és fejlettségéből eredő hátrányának ellensúlyozása céljából képességkibontakoztató vagy integrációs felkészítést szervez, amelynek keretei között a tanuló egyéni képességének, tehetségének kibontakoztatása, fejlődésének elősegítése, a tanuló tanulási, továbbtanulási esélyének kiegyenlítése folvik. **Mindkét felkészítés alapelve az oktatás méltányosságának erősítése és a tanulók iskolai sikerességének elősegítése, a tanulói előrehaladást támogató korszerű módszerek, a társadalmi-gazdasági helyzetből eredő hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenység, a tanulói közösségfejlesztés, a család bevonása és támogatása, valamint az esélyteremtést hatékonyan támogató intézményfejlesztés és módszertani megújulás révén.** Az alapelveknek megfelelő **pedagógiai rendszer magában foglalja az elvárt eredmények intézményi szintű meghatározását, célrendszerét és a szükséges beavatkozások tervezését, a tanulási és tanítási folyamatot segítő** eszkörendszer keretében egyéni haladási ütemet segítő differenciált és kooperatív tanulásszervezést, az önálló tanulási képesség kialakítását, a tanulók kreatív tevékenységére épülő foglalkozásait, a tanulási motivációt erősítő és fenntartó tevékenységeket, a tanulmányi előrehaladást segítő képességfejlesztő programokat, az átmenetek segítését a tanulói előrehaladás, **valamint az intézményi, illetve telephelyi szintű teljesítmény rendszeres értékelését.**

(2)³⁴⁵ Integrációs felkészítésben vesznek részt azok a képesség-kibontakoztató felkészítésben részt vevő tanulók, akik egy osztályba, osztálybontás esetén egy csoportba járnak azokkal a tanulókkal, akik nem vesznek részt a képességkibontakoztató felkészítésben. A képességkibontakoztató és az integrációs felkészítés (a továbbiakban: képességkibontakoztató felkészítés) megszervezése **nem járhat együtt a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók elkülönítésével.**

(2a)³⁴⁶ **A képességkibontakoztató felkészítés keretében** – a tanuló egyedi helyzetéhez igazodva – biztosítja az iskola

a) a személyiségfejlesztéssel, közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatokat,

b) a tanulási kudarcnak kitett tanulók fejlesztését segítő programot,

c) a szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységet.

(2b)³⁴⁷ **A képesség-kibontakoztató felkészítés keretében a pedagógus feladata az (1) bekezdésben foglalt pedagógiai rendszernek megfelelő tevékenységek megvalósítása, így egyéni fejlesztési terv készítése és ennek alapján történő kompetenciafejlesztés, az önálló tanulást segítő tanulói fejlesztés, az együttműködésen alapuló módszertani elemek alkalmazása tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokon, a tanulói teljesítmény értékelése, értékelő**

esetmegbeszéléseken történő részvétel, mentori, tutori tevékenységek ellátása, a tanuló családjával történő rendszeres kapcsolattartás.

(3) A képességkibontakoztató felkészítésben részt vevő tanulók nevelése-oktatása a többi tanulóval együtt, azonos osztályban, csoportban folyik.

(4) A képesség-kibontakoztató felkészítésben részt vevő tanulók nevelése-oktatása, tudásának értékelése az oktatásért felelős miniszter által kiadott program alkalmazásával történik.

(5)³⁴⁸ **A képességkibontakoztató felkészítésben az a tanuló vesz részt, aki a Gyvt. 67/A. §-a alapján, figyelemmel a Gyvt. 161/Q. §-ában foglaltakra, hátrányos helyzetűnek minősül.** A hátrányos helyzetű tanulók számának megállapításánál a sajátos nevelési igényű hátrányos helyzetű tanulókat csak akkor kell figyelembe venni, ha iskolai nevelésük, oktatásuk a többi tanulóval együtt, azonos iskolai osztályban, csoportban történik. Azokat a sajátos nevelési igényű tanulókat, akik a fogyatékoság típusának megfelelően létrehozott osztályban, csoportban teljesítik tankötelezettségüket, és akikről a szakértői bizottság által kiadott szakvélemény megállapította, hogy kizárólag a többi tanulótól elkülönítetten oktathatók, a hátrányos helyzetű tanulók számának, arányának meghatározására irányuló valamennyi számításnál figyelmen kívül kell hagyni. A hátrányos helyzetű tanulók e rendelet alapján meghatározott száma, aránya az adott tanév során az adott tanév októberi létszámstatisztikában megállapított létszámhoz, arányhoz igazodik.

(6)³⁴⁹ **Az iskola igazgatója felveheti a képességkibontakoztató felkészítésbe azt a tanulót is, aki nem hátrányos helyzetű, feltéve, hogy a tanuló rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül.** Az így felvehető tanulók létszáma azonban nem haladhatja meg az adott osztályba felvett, képességkibontakoztató felkészítésben részt vevő tanulók létszámának harminc százalékát, tört létszám esetén felfelé kerekítve.

172. § (1)³⁵⁰ **A képességkibontakoztató felkészítésben részt vevő tanuló – az oktatásért felelős miniszter által kiadott program szerinti egyéni fejlesztési terv alapján történő – haladását, fejlődését, továbbá az ezeket hátráltató okokat az osztályfőnök és az egyéni fejlesztésben részt vevő pedagógusok legalább háromhavonta értékeli.** Az értékelésre meg kell hívni a tanulót, kiskorú tanuló esetén a tanuló szülőjét, a indokolt esetben a gyermekjóléti szolgálat, a gyámhatóság és a nevelési tanácsadó képviselőjét.

(2) A képességkibontakoztató felkészítést az intézmény a külön jogszabályban erre kijelölt szervezettel kötött együttműködési megállapodás alapján, a szervezet szakmai támogatásával szervezi meg, amely szakmai szolgáltatás kiterjed az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló törvény 31. §-a szerinti önkormányzati intézkedési terv közoktatási esélyegyenlőségi intézkedési terve elkészítésének támogatására is. A szervezet minőségirányítási követelményeknek megfelelő szakmai támogató rendszert épít ki és működtet a minőségi pedagógiai szolgáltatáshoz történő hozzáférés érdekében, továbbá a képességkibontakoztató felkészítésben részt vevő intézmény az érintett tanuló programnak megfelelő fejlesztése céljából készített intézményi fejlesztési terv megvalósításában történő előrehaladás folyamatos nyomon követése mellett szakmai-módszertani fejlesztő munkát végez.

(3) **Nem nyújtható többlettámogatás a képességkibontakoztató felkészítéshez, ha**

a)³⁵¹ az általános iskola székhelye és tagintézménye, tagintézményei azonos településen, azonos fővárosi kerületben működnek, és ezek között az adott székhelyre, tagintézménybe járó hátrányos helyzetű tanulók létszámának az adott székhelyre, tagintézménybe járó összes tanuló létszámához viszonyított aránya eltérő, amennyiben ez az eltérés bármely két tagintézmény, továbbá bármely tagintézmény és a székhely között meghaladja – tört létszám esetében felfelé kerekítve – a huszonöt százalékot. A különböző településen lévő székhely és tagintézmények esetén az eltérést csak az adott településen lévő székhely, tagintézmények esetében kell vizsgálni;

b)³⁵² az általános iskolában évfolyamonként több osztály működik, és évfolyamonként az egyes osztályokban a hátrányos helyzetű tanulók létszámának az osztályba járó összes tanuló létszámához viszonyított aránya (a továbbiakban: osztályon belüli arány) eltérő az osztályok között, amennyiben ez az eltérés meghaladja – tört létszám esetében felfelé kerekítve – a huszonöt százalékot. Tagintézmények esetén az eltérést csak az adott tagintézményen belül kell vizsgálni. Amennyiben bármely feladatellátási helyen összevont osztály és nem

összevont osztály egyaránt működik, az összevont osztály osztályon belüli arányát az összevonásban érintett évfolyamok osztályon belüli arányának átlagával kell összehasonlítani;

c)³⁵³ a településen, a fővárosi kerületben több általános iskola működik, és azok bármelyikében a hátrányos helyzetű tanulók iskolán belüli aránya a településen vagy az adott kerületben működő összes iskolában a hátrányos helyzetű tanulók létszámának a település vagy az adott kerület összes iskolájába járó tanulók létszámához viszonyított arányához (a továbbiakban: települési arány) képest – tört létszám esetében felfelé kerekítve – több mint huszonöt százalékponttal eltér.

(4) A (3) bekezdés c) pontja tekintetében a települési arány megállapításához a nem állami intézményfenntartó által működtetett iskolák tanulói összetételét is vizsgálni kell, ha köznevelési megállapodás alapján vagy az Nkt. 32. § (2) bekezdése szerinti egyoldalú nyilatkozattal közreműködik az önkormányzati feladatellátásban, figyelembe véve az Nkt. 31. § (2) bekezdés a) pontjában foglaltakat. A nem állami intézményfenntartó által működtetett iskolák esetében az arányszámítást a helyben lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező tanulókra kell vonatkoztatni.

(5)³⁵⁴ A képességkibontakoztató felkészítést valamennyi évfolyamon, osztályban meg kell szervezni abban az esetben, ha az adott osztályban van hátrányos helyzetű tanuló. Ha valamelyik osztályban nincs hátrányos helyzetű tanuló, az osztályban a képesség-kibontakoztató felkészítést nem lehet megszervezni.

(6) E § alkalmazásában általános iskola alatt többcélú intézmény esetén az általános iskolai intézményegységet kell érteni.

326/2013.Korm.rend.

16.§ (8)¹²¹ A nehéz körülmények között végzett munkáért járó pótlékra az a pedagógus-munkakörben foglalkoztatott jogosult, aki

a) az óvodai nevelésben, nappali rendszerű általános vagy középfokú iskolai oktatásban, kollégiumban, pedagógiai szakszolgálatnál vagy e köznevelési intézmény olyan feladatellátási helyén dolgozik, amely a kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló kormányrendelettel kiadott jegyzékben a kedvezményezett települések között szereplő településen található, vagy

b) az Mt. szerinti általános teljes napi munkaidő alapulvételével meghatározott heti munkaidő legalább ötven százalékában a köznevelési intézmény által folytatott képességkibontakoztató, integrációs felkészítés vagy óvodai fejlesztő program keretében a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló miniszteri rendeletben meghatározott feladatokat lát el, kivéve, ha a képesség-kibontakoztató felkészítéshez adható többlettámogatás kizáró feltételei fennállnak, vagy ha a hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók aránya a feladatellátási helyen nem éri el az öt százalékot.

(9) A pedagógus számára jogszabályban meghatározottak szerint az (1)–(8) bekezdésben meghatározott pótlékokon felül további pótlék is megállapítható.

Összeállította: Aranyosiné Borsodi Éva köznevelési szakértő www.aranyoskozszolg.ininet.hu